

Ольга Євгенівна Висоцька,
*доктор філософських наук, доцент,
завідувачка кафедри філософії
КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти» ДОР»*

ФЕНОМЕН МЕРЕЖЕВОЇ КОМУНІКАЦІЇ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Дослідження присвячене феномену мережевої комунікації як базової характеристики функціонування сучасного суспільства. Визначено, що мережева структура відносин у суспільстві обумовлена переходом від класової та ієрархічної системи його функціонування до позакласової і децентралізованої. Вплив Інтернету та цифрового середовища сформував уявлення про ризомну, гнучку, відкриту, децентралізовану та множинну систему комунікації суспільства. Одночасно це відкриває небезпечні тенденції нетократії та анонімного цифрового тоталітаризму, зменшити вплив яких можливо лише шляхом підсилення громадянського контролю медіа та стимулювання розвитку критичного мислення у сучасної людини із залученням інструментів філософії.

O. Ev. Vysotska

PHENOMENON OF NETWORK COMMUNICATION IN THE MODERN CONDITIONS

The study is devoted to the phenomenon of network communication as a basic characteristic of the functioning of modern society. It is determined that the network structure of relations in society is due to the transition from class and hierarchical system of its functioning to extracurricular and decentralized one. The influence of the Internet and the digital environment has formed the idea of a rhizomatic, flexible, open, decentralized and multiple system of communication of society. At the same time, it reveals dangerous tendencies of netocracy and anonymous digital totalitarianism, the influence of which can be reduced only by strengthening civic control of the media and stimulating the development of critical thinking of modern man with the use of philosophical tools.

Сучасне суспільство все більше набуває властивостей мережі. Особливо цей процес прискорився із настанням карантинних заходів в умовах загроз пандемії COVID-19. Більшість формальних і неформальних комунікацій перемістилися у дистанційний (чи онлайн) формат, змінюється структура та умови організації праці, виробництва і споживання у бік більшої віртуалізації, децентралізації та опосередкування.

Одночасно слід підкреслити, що поява і розповсюдження мережевих форм комунікації пов'язана не лише із розвитком Інтернету, а з формуванням нового стану західного суспільства

після Другої світової війни, переходом від класової та ієрархічної системи його функціонування до позакласової і децентралізованої.

У чому відмінність мережевого суспільства від класового? Класи як правило замкнуті, і перехід окремих представників від одного класу до іншого ускладнений. Як приклад, можна привести сучасну Індію, де суто класові відношення підкріплені релігійною складовою (кастовою структурою суспільства), яка підсилює неможливість представнику нижчої касты переміститися у більш високу касту. Класове суспільство є ієрархічним і централізованим, головним механізмом його існування слугують традиції і жорстке підпорядкування. На відміну від класового мережеве суспільство засноване на гнучких зв'язках (дружніх, професійних, регіональних), більш відкритій комунікації і вільному переміщенні індивідів від однієї групи до іншої. Важливу роль у цьому відіграють відкриті комунікації. Саме тому рівень мобільності суспільства або окремих його верств визначає ступінь його демократизації. Мережеве суспільство за своїм характером має більші можливості для комунікації, є більш відкритим та демократичним.

Розвиток Інтернету посилив інтеракцію між людьми та прискорив формування мережевих форм комунікації та організації відносин у суспільстві. М. Кастельс, один із авторів поняття «мережеве суспільство», прямо вказує на ключову роль комп'ютерних мереж у цьому процесі, визначаючи при цьому факт домінування соціальної морфології над соціальною дією [2]. З іншого боку, вже концепт «ризому», описаний Ж. Дельозом та Ф. Гваттарі, містить уявлення про децентралізованість, невпорядкованість, множинність та асиметричність соціального буття сучасної людини, де головну роль грають «принципи зв'язності і неоднорідності» [1, с. 12].

Аналіз соціальних мереж сьогодні є важливим методом опису структури потреб, цінностей, переконань, інтересів членів сучасного суспільства. Застосування технології Big Data при цьому надає можливість оперувати великими масивами як відкритої, так і прихованої інформації, що, з одного боку, значно спрощує розуміння різноманітних процесів у суспільстві, з іншого боку, може призвести до посилення впливів та маніпуляцій масовою свідомістю. Небезпека так званого «анонімного тоталітаризму» чи нетократії стає важливим викликом для світу XXI століття. Єдиним способом збалансування

впливу фабрик тролів та фейків є підсилення громадянського контролю медіа, а також стимулювання розвитку критичного мислення у сучасної людини, в тому числі із залученням інструментарію філософського знання.

Список використаних джерел

1. Делез, Ж., Гваттари, Ф. Тысяча плато: Капитализм и шизофрения / Пер. с франц. и послесл. Я. И. Свирского; науч. ред. В. Ю. Кузнецов. Екатеринбург: У-Фактория; М.: Астрель, 2010. 895 с.

2. Кастельс, М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура / Пер. с англ. под науч. ред. О. И. Шкаратана. М.: ГУ ВШЭ, 2000. 608 с.

УДК 911.321

Наталія Юрїївна Тарасова,
*кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри філософії і педагогіки
НТУ «Дніпровська політехніка»*

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ПРОТЕСТУ. СУТНІСТЬ, СТРУКТУРА, ДИНАМІКА

В статті розглянуто відмінність поняття ідентифікації протесту від поняття ідентичності спротиву М. Кастельса. Виходячи з дослідження метафізичної сутності бунтівної людини А. Камю, психоаналізу Е. Еріксона, З. Фрейда, дискурсу молодіжних та підліткових протестів Ж. Бодріяра, Ф. Фукуями, виявлено специфіку ідентифікації протесту як універсального духовно-психологічного чинника екзистенційної людської самоідентифікації.

N. Y. Tarasova

IDENTIFICATION OF THE PROTESTS. ESSENCE, STRUCTURE, DYNAMICS

The article considers the difference between the notation of protest identification and the notation of identity of M. Castels' resistance. Based on the study of the metaphysical essence of the rebellious man A. Camus, psychoanalysis E. Ericson, Z. Freud, the discourse of youth and adolescent protests by J. Baudrillard, F. Fukuyama revealed the specifics of the identification of protests as a universal spiritual and psychological factor of existential human self-identification.

Соціальна реальність інформаційної доби надзвичайно актуалізує феномен ідентичності протесту, що постає вже невід'ємною